

I. Ochranné liečenie je jedným z druhov ochranných opatrení, ktoré podľa [§ 2 Tr. zák.](#) patria medzi prostriedky slúžiace na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Jeho účelom je rovnako ako pri treste-zaistiť ochranu spoločnosti, ale špecifickým spôsobom.

II. U obvineného, ktorého vek a miera závislosti na návykovej látke, ani výsledky dosiahnuté v rámci predchádzajúceho liečenia tejto závislosti neboli v znaleckom posudku psychiatrov náležite zohľadnené, nie je možné bez ďalšieho, ani pri jeho negatívnom postoji k ochrannému liečeniu uzatvoriť, že ochranné liečenie nie je indikované.

III. Pred podaním znaleckého posudku o duševnom stave obvineného je povinnosťou znalcov v záujme úplnosti anamnestických údajov, postupom podľa [§ 107 Tr. por.](#) zadovážiť zdravotnú dokumentáciu obvineného o predchádzajúcom ochrannom liečení.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. augusta 1996, sp. zn. 7 To 6/96)

Najvyšší súd SR podľa [§ 148 ods. 1 písm. c\) Tr. por.](#) zamietol sťažnosť vyššieho vojenského prokurátora v Trenčíne proti uzneseniu Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne z 23. júla 1996, ktorým pri predbežnom prerokovaní obžaloby, podľa [§ 188 ods. 1 písm. e\) Tr. por.](#) vrátil vec obvineného P. K. na došetrenie.

Z odôvodnenia:

Vyšší vojenský súd v Trenčíne uznesením z 23. júla 1996, sp. zn. T 6/96, podľa [§ 188 ods. 1 písm. e\) Tr. por.](#) vrátil vec obvineného voj. na trv. dov. P. K., pri predbežnom prerokovaní obžaloby, na došetrenie.

Obvinený bol trestne stíhaný pre trestný čin nedovolennej výroby a držania omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov podľa [§ 187 ods. 1 Tr. zák.](#), ktorého sa mal dopustiť tak,

že od 17. septembra do 20. septembra 1995 v objekte VÚ 5958 Trebišov, dal ôsmim príslušníkom jednotky fajčiť cigarety s obsahom rozdrveného konope (*Canabis sativa*) obsahujúceho nositeľ halucinogénneho účinku THC, ktorý je uvedený v III. skupine prílohy č. 3 k nariadeniu vlády SSR č. [206/1988 Zb.](#), ako omamná látka, pričom aj v ďalších dňoch predával príslušníkom roty i iných jednotiek tieto cigarety a v novembri 1995 boli v jeho skrini zaistené ešte 2 gramy tejto látky.

Vyšší vojenský súd svoje rozhodnutie v podstate odôvodnil tým, že negatívny záver znalcov vo vzťahu k možnostiam ochranného liečenia obvineného nie je skutkove dostatočne podložený. Znalci psychiatri si nezadovážili písomné podklady o predchádzajúcich liečeniach obvineného v Centre drogových závislostí i v Psychiatrickej liečebni v Pezinku, resp. v ÚVN v Ružomberku, a preto je ich záver predčasný. Konečne, v záujme všestranného posúdenia osobnosti obvineného treba zadovážiť trestný spis Obvodného súdu Bratislava 1, sp. zn. 3 T 73/92, o jeho predchádzajúcom odsúdení za iný trestný čin, najmä preto, lebo prerokovávaný trestný čin spáchal v skúšobnej dobe tohto odsúdenia.

Proti tomuto uzneseniu podal riadne a včas sťažnosť vyšší vojenský prokurátor. Poukázal v nej na to, že na posúdenie trestnej zodpovednosti obvineného nemá rozhodujúci význam skutočnosť, či aj pred nástupom vojenskej služby bol závislý na drogách. Znalci mali k dispozícii zdravotnú dokumentáciu o dvoch hospitalizáciách obvineného na psychiatrickom oddelení NsP v Trebišove počas výkonu základnej vojenskej služby, a preto mohli relevantne zodpovedať na otázky, či obvinený bol v čase trestného skutku trestne zodpovedný. Pokiaľ by bývali potrebovali iné podklady, boli by o ne vyšetrovateľ a požiadali ešte pred vypracovaním znaleckého posudku.

Najvyšší súd SR preskúmal v zmysle [§ 147 ods. 1 Tr. por.](#) výrok napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a tak zistil, že sťažnosť vyššieho vojenského prokurátora nie je

dôvodná.

Z obsahu trestného spisu vyplýva, že obvinený vykonával základnú vojenskú službu v dobe od 4. júla 1995 do 23. novembra 1995, keby bol po preskúmaní zdravotného stavu v ÚVN v Ružomberku zo zdravotných dôvodov z vojska prepustený. Trestného činu sa mal podľa obžaloby dopustiť práve v priebehu základnej vojenskej služby.

So zreteľom na uvedené skutočnosti, bol v rámci trestného stíhania v zmysle [§ 105 ods. 1 Tr. por.](#) ambulantne skúmaný duševný stav obvineného znalcami psychiatrami. Diagnostický záver znalcov konštatoval poruchu osobnosti obvineného s rysmi explozivity a narušenou schopnosťou sociálnej adaptácie a zneužívanie návykových látok (polymorfny typ). Z hľadiska trestnej zodpovednosti uzatvorili, že mohol svoje konanie ovládať a mohol aj rozpoznať nebezpečenstvo svojho správania pre spoločnosť. Ochranné liečenie vzhľadom k poruche osobnosti nebolo podľa ich názoru indikované.

Z anamnestických údajov citovaných v znaleckom posudku vyplýva, že pred preskúmaním zdravotného stavu v ÚVN v Ružomberku, bol obvinený v priebehu vojenskej služby dvakrát hospitalizovaný v NsP v Trebišove (júl a november 1995) po porezaní ruky pod vplyvom drogy. Zo zdravotnej dokumentácie o týchto hospitalizáciách ďalej vyplývajú významné anamnestické údaje, ktoré znalci síce citujú, ale nevyvodili z nich žiadne závery. Ide o konštatovanie výpovede obvineného, že kvôli heroínu bol ambulantne liečený v minulosti v Centre drogových závislostí v Bratislave a ústavne v PL v Pezinku, odkiaľ ušiel.

Za týchto okolností bolo povinnosťou znalcov v rámci prípravy posudku v zmysle [§ 107 ods. 1 Tr. por.](#), aby navrhli uvedenými dôkaznými prostriedkami napred objasniť okolnosti potrebné na podanie znaleckého posudku.

Podľa [§ 109 Tr. por.](#) ak je pochybnosť o správnosti posudku alebo ak je posudok nejasný alebo neúplný, treba požiadať znalca o vysvetlenie. Keby to nevedlo k úspechu, príberie sa iný znalec.

Vychádzajúc z vyššie naznačených skutkových zistení a z prvej vety citovaného ustanovenia, bude povinnosťou znalcov zadovážiť si prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní uvedené zdravotné dokumentácie a po ich zhodnotení v kontexte s vlastným vyšetrením, podať nový znalecký posudok.

Na tomto základe potom pôjde o zaujatie nového odborného stanoviska na príčetnosť obvineného v zmysle kritérií uvedených v [§ 12 Tr. zák.](#), ako v pôvodnom znaleckom posudku. Aby bolo možné preskúmať znalecký posudok, uvedú znalci v novom znení posudku podstatné časti anamnestických a diagnostických záverov zo zdravotnej dokumentácie o liečení obvineného v Centre drogových závislostí v Bratislave a z PL v Pezinku. Nepochybne aj pre znalcov bude z druhého citovaného zdroja zaujímavé zistenie, na akom základe bolo u obvineného nariadené ústavné liečenie, ako aj zistenie, aké výsledky boli pred jeho útekem z liečebne dosiahnuté.

Súčasný záver znalcov k možnostiam ochranného liečenia obvineného (bod 4 posudku) je nepresvedčivý. Znalci nemali dostatok podkladov na to, aby u obvineného, ktorého vek a miera závislosti na drogách neboli náležite zohľadnené, vylúčili možnosť resocializácie touto aktuálnou formou. Znalci vo svojom posudku iba predpokladali intermitentný, zrejme prerušovaný prestávkami, abúsus psychotropných látok. Preto budú musieť vysvetliť, akým spôsobom a v akej miere porucha osobnosti obvineného vylučuje, okrem nedostatku jeho motivácie, indikáciu ochranného liečenia.

Znalci však operujú pojmom "intermitentný abúsus", ktorý sa v bežne dostupnej odbornej literatúre nevyskytuje. Ak nejde o písarsku chybu, ktorá by sa však najmä v záveroch znaleckého posudku nemala vyskytovať, musia tento termín bližšie vysvetliť.

Ďalší záver znaleckého posudku-bod 6-je vnútorne rozporný. Znalci na jednej strane tvrdia, že pobyt obvineného na slobode z psychiatrického hľadiska nie je nebezpečný pre okolie, ale na druhej strane konštatujú, že sekundárne nebezpečný je, ak si bude zadovážovať drogu páchaním trestnej činnosti. Súvislosť tohto alternatívneho záveru s indikáciou ochranného liečenia nebola v bode 4 posudku ani len naznačená.

Jednoznačné a odôvodnené závery vo vzťahu k možnostiam uloženia ochranného liečenia vyplývajú zo zákonných hľadísk [§ 72 Tr. zák.](#) Ochranné liečenie je jedným z druhov ochranných opatrení, ktoré podľa [§ 2 Tr. zák.](#) patria medzi prostriedky slúžiace na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Jeho účelom je rovnako ako u trestu-zaistiť ochranu spoločnosti, ale špecifickým spôsobom. V prípade uloženia ochranného liečenia v zmysle [§ 72 ods. 2 písm. b\) Tr. zák.](#) zohľadňuje túto skutočnosť súd pri ukladaní trestu ([§ 3 ods. 4, § 31 Tr. zák.](#)). Preto aj z týchto dôvodov je nevyhnutné, aby znalecký posudok poskytoval v uvedených smeroch náležité podklady pre úvahy súdu.

Najvyšší súd SR akceptuje názory odborníkov, že na účinné ochranné liečenie, najmä toxikomanov a alkoholikov, má zásadný význam náležitá motivácia liečenej osoby k pozitívnej zmene a jej spolupráca pri liečení. Z týchto dôvodov je povinnosťou súdu skúmať, či neexistuje tzv. kontraindikácia v osobe samého páchatel'a, teda či vzhľadom na jeho osobu je zrejmé, že účel ochranného liečenia nie je možné dosiahnuť. Ak sa zistí, že taká kontraindikácia je daná, ochranné liečenie sa neuloží. Ale tak, ako vo vyššie naznačených súvislostiach, aj tu treba na taký záver odborné podklady psychiatrov. Tie doteraz chýbajú.